

Dramaets sidste akt – et flot punktum

Publiceret 26/06/2021 i [Bøger/Historie](#) af [Magnus Søndergaard](#)

Print

HISTORIE // ANMELDELSE – *Modstand: Dramaets sidste akt* er fjerde og sidste bind i Niels-Birger Danielsens serie om modstandskampen under Danmarks besættelse. Ligesom sine tre forgængere er dette bidrag fyldt med kendte som ukendte historier, aktioner og begivenheder. Det er et flot punktum for et flot bidrag til besættelseshistorien.

I sit sidste bidrag til sit store firbindsværk, ”Modstand”, kaster forfatter og historiker Niels-Birger Danielsen sig denne gang over besættelsens sidste år. Året der bød på en eskalering af henrettelserne, stadig voldsommere hævnaktioner, flere og større tragedier og til sidst en svær befrielse. Det er, som bogens overskrift fortæller, et drama.

På trods af et omfang på 624 sider gør Danielsen allerede i forordet til *Dramaets sidste akt* det klart, at han bevidst har fravalgt at gå i dybden med de i forvejen mest kendte begivenheder og aktører.

Det tjener formidlingen til gavn, at han oveni en stærk forskning også skriver godt. Det er godt håndværk

Det betyder at aktører som Flammen og Citronen fylder en del mindre, end de normalt ville gøre i litteratur om perioden, der gjorde de to modstandsmænd så myteomspundne.

Det gør dog umiddelbart intet, for der er masser af andre fortællinger, der også fortjener vores opmærksomhed, og da bogen lægger ud med et nedslag i forfatter [Martin A. Hansens](#)

indtog i modstandsbevægelsen, bliver vi kyndigt introduceret til mange af de etiske og moralske dilemmaer, der også var en del af det at kæmpe mod en besættelsesmagt.

De mange facetter i dramaets sidste akt

Med et omfang på over 2000 sider er det samlede værk, *Modstand*, et stort og solidt bidrag til vores viden om den mangefacetterede modstandskamp, der fra 9. april 1940 og til okkupationens sidste dag voksede sig større og større.

Niels-Birger Danielsen er ud over historiker også journalist, og det tjener formidlingen til gavn, at han oveni en stærk forskning også skriver godt. Det er godt håndværk.

NIELS-BIRGER DANIELSEN SÆTTER ET FLOT PUNKTUM FOR FIREBINDSVÆRKET "MODSTAND" MED "DRAMAETS SIDSTE AKT". FOTO SIMON KLEIN KNUDSEN

Et af de helt stærke kort i *Dramaets sidste akt* er, at den – som sine tre forgængere – har formået at styrke bevidstheden om, at modstandskampen ikke blot var et københavnsk anliggende.

Med de så velkendte fortællinger om attentatet på Roskildevej, pinslerne i Shell-huset og stikkerlikvideringer på hovedstadens gader kan det ellers til tider føles sådan. Men ikke hos Niels-Birger Danielsen. Vi møder også modstandsgrupper i aktion i Viborg, Hobro og Esbjerg med videre.

Vilde historier

Den dramatiske og dødbringende sidste akt har et væld af hoved- og bipersoner, og det kan synes som både en styrke og en svaghed, at Danielsen insisterer på at føre historierne kronologisk frem. De heroiske historier står i kø, og desværre kan de til tider drukne lidt i hinanden, da der ofte, men måske forståeligt, springes rundt i fortællingerne og det lineære handlingsforløb.

Interessant er det også, når Danielsen selv tager op i et helikopterperspektiv, ser det lidt oppefra og dykker ned i de lange linjer og begivenheder i udlandet

Det gælder for eksempel den vilde historie om stikkeren Torben Wulff, der er så grundlæggende interessant, at det kan ærgre en kende, at der går lang tid fra, læseren første gang hører om hans tid i modstandsbevægelsen, til vi får den sidste, tragiske afslutning på historien.

De mange navne, der optræder i bogen, og de skæbner, der forfølger dem, nyder godt af det omfangsrige register, der er bagerst i bogen. Som opslagsværk fungerer *Modstand: Dramaets sidste akt* upåklageligt. Til gengæld kunne man her have ønsket en større prioritering af bogens billedside. Den er der ikke gjort meget ud af.

I helikopterperspektiv

De spændende og skelsættende begivenheder i 1944-1945 præsenteres primært med personlige aktører historie som bogens dramaturgiske fremgangsmådes.

Det fungerer grundlæggende godt, men interessant er det også, når Danielsen selv tager op i et helikopterperspektiv, ser det lidt oppefra og dykker ned i de lange linjer og begivenheder i udlandet, der naturligvis præger udviklingen i Danmark.

I kapitlet og gennem Falk-Jensens historie blandes fortiden med nutiden og skaber rammen for de tanker og dilemmaer, en modstandskamp med alle dens blodige konsekvenser måtte give et moderne retssamfund

Disse nedslag er tiltrængte, når læseren har været igennem fortællingerne om en masse – for mange – fremmede navne og aktioner.

Danielsens egen baggrund som historiker ses også i behandlingen af Aage Trommers disputats fra 1971 om jernbanesabotagens egentlige konsekvenser for tyskernes samlede krigsmaskine. Også den slags nedslag klæder fortællingen om modstandskampen.

Død over forræderne

Det samme kan siges om et af bogens bedste kapitler, "Død over forræderne", der giver næring til den fortsatte interesse for en tid, der hele tiden kommer mere og mere på afstand. Her bringes en anekdote om forfatterens eget møde med den notoriske modstandsmand og likvidator, Povl Falk-Jensen.

ET AF DE STÆRKESTE KAPITLER I “MODSTAND: DRAMAETS SIDSTE AKT” HANDLER OM RETSOPGØRET OG SAMMENHÆNGEN MELLEM FORTID OG NUTID.

I kapitlet og gennem Falk-Jensens historie blandes fortiden med nutiden og skaber rammen for de tanker og dilemmaer, en modstandskamp med alle dens blodige konsekvenser måtte give et moderne retssamfund. Havde vi bare stadig haft Martin A. Hansen.

Kampen om historien er langt fra ovre. Det bliver den nok egentlig aldrig. Men med Danielsens punktum på sit samlede værk har i hvert fald alle sammen muligheden for at blive bare lidt klogere på det hele. Tak for det.

[LÆS FLERE INDLÆG AF MAGNUS SØNDERGAARD HER](#)

Fotos: Politikens Forlag

- MAGNUS SØNDERGAARD
- SENESTE ARTIKLER

Magnus Søndergaard er født 1989 i Viborg. Han er uddannet cand.mag. i dansk og historie fra Roskilde Universitet, og arbejder til daglig som gymnasielærer. Han interesserer sig primært for – og skriver derfor om – nyere historie, litteratur, fodbold og fankultur.